

Asia: Yhteenveto lapsiperheiden kotipalvelun saatavuudesta kunnissa

Viite: Lapsiasiavaltuutetun kirjelmä ja tietopyyntö 15.4.2016

Lapsiasiavaltuutetun tehtävänä on arvioida ja edistää lapsen oikeuksien toteutumista Suomessa. Työn perustana on YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus (SopS 59 ja 60/1991), joka on lailla voimaan saatettu ihmis-oikeussopimus.

Lapsiasiavaltuutettu lähetti 15.4.2016 kirjelmän ja tietopyynnön aluehallintovirastoille, sosiaali- ja terveysministeriölle sekä Sosiaali- ja terveysalan valvontavirastolle (Valvira) pyytäen näkökulmia lapsiperheiden kotipalveluiden saatavuudesta sekä ilmenneistä ongelmista. Suomen lähi- ja perushoitajien liitto Super ry toimitti vastauksen lapsiasiavaltuutetulle oma-aloitteisesti. Yhteenvedossa tuodaan esiin keskeiset huomiot saaduista vastauksista.

Kotipalveluiden saatavuutta seurataan Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen valvontaohjelman 2016–2019 mukaisesti. Valvontaohjelma linjaa Valviran ja aluehallintovirastojen valvonnan strategiset pää tavoitteet hallitusohjelmakaudeksi ja valvonnan painopistealueet vuodelle 2016. Valvontaohjelman lähtökohtana ovat hallitusohjelman tavoitteet. Vuoden 2016 yhtenä viidestä painoalueesta on kotiin annettavat palvelut. Kotipalveluiden järjestämistä ja saatavuutta tullaan käsittelemään alueellisissa ohjaus- ja koulutus-tilaisuuksissa.

Aiemman lainsäädännön voimassa ollessa valvontaa ja seurantaa on tehty eri puolilla maata. Valvonnan perusteella on todettu, että erityisesti palveluista tiedottaminen on ollut puutteellista. Myös ohjeistus kaippaa tehostamista. Kotipalvelun saatavuudessa, sisällössä ja hinnassa on ollut eroja. Osassa kuntia kotipalvelua on ollut saatavilla vain lastensuojelun tarpeisiin. Kanteluita koskien kotipalveluiden saatavuutta ei juuri ole tehty. Valvontojen perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin, ja saatavuus on parantunut, mutta edelleen on kehitettävää.

Meneillään olevalla hallituskaudella on lisätty kohdennettua rahoitusta lastensuojelun ja lapsiperheiden kotipalvelun kehittämiseen. Uudistetun sosiaalihuoltolain ajalta (voimaan 1.4.2015) ei seurantatietoja ole vielä käytössä. Pääsääntöisesti kuitenkin käsitys näyttää olevan, että kotipalveluun on lisätty resursseja ja saatavuus on parantunut. Tarveharkintaa joudutaan edelleen kuitenkin tekemään usein ja palvelua voi joutua jonottamaan. On mahdollista, että paikoin voi palvelun saamisen edellytyksenä olla vielä lastensuojelun asiakkuuskin. Tämä on erityinen ongelma ja vaatii valvonnalta tarkkaa seurantaa. Resurssien riittävyyteen on myös syytä kiinnittää vakavasti huomiota. Erityisesti on tehostettava palveluista tiedottamista. Tiedon on oltava helposti ja selkeästi perheiden saatavilla. Tiedon välittämisessä on tärkeää huomioida alueellisesti myös kunkin kunnan alueella yleisimmin perheiden käyttämät eri kielet.

